

English Ön Kapak

Act No. 8 from 2011

The Act of Combating Domestic Violence in Kurdistan Region- Iraq

The National Campaign to Combat Violence Against Women

Presidency Council of Ministers - High Council of Women Affairs

women.krg@gmail.com - 066 210 1896 - Hawler - Bakhtyari

The english translation is not official

**In the Name of God, Most Gracious and Most Merciful
In the Name of the People
The Parliament of Kurdistan- Iraq**

In accordance to the rules of Clause 1 from Article 56 of Act No. 1 from 1992, amended, and based on what is proposed by legal number of the Parliament members, the Parliament of Kurdistan – Iraq, in its regular session No. 28, dated 21/6/2011 passed the following Act:

**Act No. 8 from 2011
The Act of Combating Domestic Violence in Kurdistan
Region- Iraq**

Article One:

The following terminologies are understood as to the meanings listed opposite to each of them:

First: The Region: Kurdistan Region- Iraq.

Second: Family: a group of individuals bound to each other by marriage or blood to the fourth degree and whoever is included in the family legally.

Third: Domestic Violence: Every act and speech or threat of doing so based on gender within family relationships constituted on marriage or blood to the fourth degree or whoever is legally included in the family, which may harm an individual physically, sexually and psychologically and deprive his/her freedom and liberties.

Fourth: The Court: The Court of Combating Domestic Violence.

Article Two:

First: any person, bounded to a family relationship, is prohibited to commit a domestic violence act including physical, sexual and psychological violence within the family. The following acts are regarded as examples of domestic violence acts:

- 1- Forced marriage.
- 2- Al-Shighar (Exchange) Marriage and Marriage of Minors
- 3- Marriage in exchange for Ransom (blood money).

4- Female Genital Mutilation.

5- Forced Divorce

6- Cutting off kinship Relationships and disowning members of family

7- Husband forcing wife to engage in prostitution.

8- Forcing family members to work or quit their jobs without their willingness.

9- Forcing children to work or beg and drop out from school.

10- Suicide due to domestic violence.

11- Abortion due to domestic violence.

12- Battering the children and family members under any justification.

13- Assaulting, insulting and cursing the family members, showing perception of inferiority to them, hurting them, putting psychological pressure on them, violating their rights and forced wife and husband sexual intercourses.

Second: The victim of domestic violence shall have guarantees to protect him/her from violence.

Third:

1- In cases of domestic violence, law suit are initiated by the victim or who will act legally for him/her through reporting the act to the court, or the responsible investigator in police station or public prosecutor.

2- The workers in health, education sectors and official centers may report on the cases to help the victims of domestic violence.

3- The procedures pertaining to investigation and trial in cases of domestic violence remain confidential.

Article Three:

First: a competent court specialized in seeing cases of domestic violence shall be formed according to Judiciary Law of the Region, No. 23 from 2007.

Second: The Ministry of Labor and Social Affairs must provide shelter to the victims of domestic violence.

Third: Including issues of domestic violence to the services of Social Safety Net.

Fourth: The Ministry of Health in coordination with the Ministry of Labor and Social Affairs should provide health care and rehabilitation for the victim of domestic violence.

Fifth: The Directorate General of Combating Violence against Women is the competent authority to follow up on domestic violence issues.

Sixth: The Ministry of Interior shall form a special division in the police with mainly female police staff to deal with issues of domestic violence.

Seventh: the component Ministries and official institutions shall promote the culture of combating domestic violence.

Article Four:

First: The competent court shall issue (Protection Order), if necessary or when requested by a family member or who represents him/her as temporal procedure to protect the victims of domestic violence, providing that the order should contain the duration of the protection and the court shall have the right to extend this duration whenever is necessary.

Second: The requester of the protection shall have the right to waive on it as per the circumstances and the court shall ascertain the waiver is submitted according to the willingness of the victim and it is on his/her favor.

Third: Protection Order shall include the following:

- 1- A pledge from the defendant promising not to stand against the victim or any other family members.
- 2- Transferring the victim to the closest hospital or health center for treatment when necessary or when requested by the victim.
- 3- Preventing the defendant from entering the family house by an order from the court to a duration which the court sees appropriate when there is a risk on the plaintive or any other family member.

Fourth: in case of violation of the protection order, the offender is imprisoned for no more than 48 hours or to pay a fine for no less than 300,000 (Three Hundred Thousand Iraqi Dinars).

Article Five:

The court shall refer the parties of the lawsuit to a competent committee formed from experts and specialized individuals to reconcile between them before having the court deciding on the case, and this only allowed in the cases that reconciliation could be made for, providing that this should not affect the procedures pertaining to the protection speculated in this law.

Article Six:

With not defying any other more sever penalties speculated in the applicable laws in Kurdistan Region:

First: Whoever incites on doing Female Genital Mutilations shall be fined for no less than 1000,000 (One Million Iraqi Dinars) and no more than 5000,000 (Five Million Iraqi Dinars).

Second: Whoever does or helps doing Female Genital Mutilation shall be imprisoned for nor less than (6) six months and fined for no less than 2000,000 (Two Million Iraqi Dinars) and no more than 5000,000 (Five Million Iraqi Dinars) or shall be punished by one of these two penalties.

Third: Whoever does or helps doing Female Genital Mutilation of minor female shall be imprisoned for nor less than (1) one year and no more than (3) three years and fined for no less than 5000,000 (Five Million Iraqi Dinars) and no more than 10,000,000 (Ten Million Iraqi Dinars) or shall be punished by one of these two penalties.

Fourth: It is considered an aggravating circumstance for the purposes of punishment if the perpetrator is a doctor, pharmacist, Chemist, midwife or one of their assistants and the court shall order banning this person from exercising his/her career for a duration of no more than three years.

Article Seven:

With not defying any other more sever penalties speculated in the applicable laws in Kurdistan Region:

Whoever commits a domestic violence is imprisoned for no less than six months and no more than three years and fined for no less than one million Iraqi dinars and no more than five million Iraqi dinars or punished by one

million Iraqi dinars and no more than five million Iraqi dinars or punished by one of these two penalties.

Article Eight:

The rules of the amended Penalties Code No. 111 from 1969, and the rules of the amended Criminal Trial Procedures Law No. 23 from 1971, and the amendment of Personal Status Law No. 15 from 2008 and other applicable Laws in Kurdistan region are applied in case there no specific provision is speculated in this Law.

Article Nine:

The Council of Ministers and concerned parties shall implement the rules of this law.

Article Ten:

This law is enforced as of the date of its publication in the official gazette (Waqae' Kurdistan).

Muhammad Qadir Abdullah

(Dr. Kamal Kirkuki)

Speaker of the Parliament of Kurdistan- Iraq

Founding Reasons:

Domestic violence is a negative phenomena in contrast to what divine religions and principles of human rights dictate, as the family is the founding base for the society and for the purpose of protecting it from disintegration and protecting its members and also pursuing legal actions to ensure its safety and stability along with preventing domestic violence through legal preventive methods before occurring and also searching for reconciliation and curative solution after occurring, this law is passed.

المادة السادسة :

مع عدم الاخلال بأية عقوبة اشد تنص عليها في القوانين النافذة في الاقليم :
أولاً : يعاقب بغرامة لاتقل عن (١.٠٠٠,٠٠٠) مليون دينار ولا تزيد على (٥.٠٠٠,٠٠٠) خمسة ملايين دينار كل من حرض على اجراء عملية ختان انثى .

ثانياً : يعاقب بالحبس مدة لاتقل عن (٦) ستة اشهر ولا تزيد على (٢) سنتين و بغرامة لاتقل عن (٢,٠٠٠,٠٠٠) مليوني دينار ولا تزيد على (٥,٠٠٠,٠٠٠) خمسة ملايين دينار او باحدى هاتين العقوبتين كل من اجرى او ساهم في عملية ختان انثى .

ثالثاً : يعاقب بالحبس مدة لاتقل عن (١) سنة واحدة ولا تزيد على (٣) ثلاث سنوات و بغرامة لاتقل عن (٥,٠٠٠,٠٠٠) خمسة ملايين دينار ولا تزيد على (١٠,٠٠٠,٠٠٠) عشرة ملايين او باحدى هاتين العقوبتين كل من اجرى او ساهم في عملية ختان انثى اذا كانت قاصرة .
رابعاً : يعد ظرفاً مشدداً للجاني اذا كان الفاعل طبيباً او صيدلانياً او كيميائياً او قابلة او احد معاونيهم وعلى المحكمة ان تأمر بمنعه من مزاولة مهنته او عمله مدة لاتزيد على ثلاث سنوات .

المادة السابعة : مع عدم الاخلال بأية عقوبة اشد تنص عليها القوانين النافذة في الاقليم :

يعاقب بالحبس مدة لاتقل عن ستة اشهر ولا تزيد على ثلاث سنوات و بغرامة لاتقل عن مليون دينار ولا تزيد على خمسة ملايين دينار او باحدى هاتين العقوبتين كل من ارتكب عنفاً اسريباً .

المادة الثامنة :

تطبق احكام قانون العقوبات العراقي رقم (١١١) لسنة ١٩٦٩ المعدل وقانون اصول المحاكمات الجزائية رقم (٢٣) لسنة ١٩٧١ المعدل وقانون تعديل تطبيق قانون الاحوال الشخصية رقم (١٥) لسنة ٢٠٠٨ والقوانين الاخرى النافذة في الاقليم فيما لم يرد به نص في هذا القانون .

المادة التاسعة :

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون .

المادة العاشرة :

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان) .

محمد قادر عبد الله

(د.كمال كركوكي)

رئيس برلمان كوردستان - العراق

الاسباب الموجبة

العنف الاسري ظاهرة سلبية مخالفة لمبادئ الشرائع السماوية و حقوق الانسان و لكون الاسرة اساس المجتمع و من اجل حمايتها من التفكك و حماية افرادها واتخاذ الاجراءات القانونية لسلامتها واستقرارها ومنع العنف الاسري بالطرق الوقائية قبل وقوعه وبحث الحلول الاصلاحية والعلاجية بعد وقوعه، فقد شرع هذا القانونه .

ثانياً : للمتضرر من العنف الاسري ضمانات حمايته من العنف .

ثالثاً :

١. تحرك الدعوى في قضايا العنف الاسري من قبل المتضرر أو من يقوم مقامه قانوناً باخبار يقدم الي المحكمة ، او المحقق او المسؤول في مركز الشرطة أو الادعاء العام .
 ٢. للعلملين في مجال الصحة والتربية والمراكز الرسمية تقديم الاخبار لمساعدة ضحايا العنف الاسري .
- رابعاً :** تكون اجراءات التحقيق والمحكمة في قضايا العنف الاسري سرية .

المادة الثالثة :

أولاً : تشكل محكمة مختصة بقضايا مناهضة العنف الاسري وفق قانون السلطة القضائية للاقليم رقم (٢٣) لسنة ٢٠٠٧ .

ثانياً : على وزارة العمل والشؤون الاجتماعية في الاقليم توفير مراكز الايواء لضحايا العنف الاسري .

ثالثاً : شمول قضايا العنف الاسري بمخدمات شبكة الحماية الاجتماعية .

رابعاً : على وزارة الصحة بالتنسيق مع وزارة العمل والشؤون الاجتماعية تأمين الرعاية الصحية واعادة تأهيل المتضرر من العنف الاسري .

خامساً : تختص المديرية العامة لمكافحة العنف ضد المرأة في وزارة الداخلية بمتابعة قضايا العنف الاسري .

سادساً : على وزارة الداخلية انشاء قسم خاص في سلك الشرطة قوامها الاساسي من الشرطة النسائية للتعامل مع قضايا العنف الاسري .

سابعاً : على الوزارات والهيئات الرسمية المختصة الترويج لثقافة مناهضة العنف الاسري .

المادة الرابعة :

أولاً : تصدر المحكمة المختصة (امر حماية) عند الضرورة او بناء على طلب اي فرد من افراد الاسرة او من يمثله كاجراء مؤقت لحماية ضحايا العنف الاسري على ان يتضمن الامر مدة الحماية وللمحكمة تمديدها كلما دعت الحاجة .

ثانياً : لطالب الحماية التنازل عن هذا الامر بناءً على مستجدات وعلى المحكمة التأكد من ان طلب الالغاء قدم بأختيار وانه في مصلحة المتضرر .

ثالثاً : يتضمن أمر الحماية مايلي :

١. تعهد من المشكو منه بعدم التعرض للمتضرر او أي فرد من افراد الاسرة .

٢. نقل الضحية الي اقرب مستشفى او مركز صحي للعلاج عند الحاجة او اذا طلبت الضحية ذلك .

٣. عدم السماح للمشكو منه بدخول البيت الاسري بقرار من المحكمة وللمدة التي تراها في حالة وجود خطر على المشكو منه او أي فرد من افراد الاسرة .

رابعاً : في حالة إنتهاك أمر الحماية يعاقب المخالف بالحبس مدة لا تزيد على ٤٨ ساعة او بغرامة لا تقل عن (٣٠٠,٠٠٠) ثلاثمائة ألف دينار .

المادة الخامسة :

على المحكمة احالة اطراف الشكوى الي لجنة تشكل من الخبراء والمختصين لاصلاح ذات البين قبل احالة القضية الي المحكمة المختصة وذلك في القضايا التي يجوز الصلح فيها على ان لا تؤثر على اجراءات الحماية الواردة في هذا القانون

بسم الله الرحمن الرحيم

بأسم الشعب

برلمان كوردستان - العراق

إستناداً لحكم الفقرة (١) من المادة (٥٦) من القانون رقم (١) لسنة ١٩٩٢ المعدل وبناءً على ما عرضه العدد القانوني من أعضاء البرلمان، قرر برلمان كوردستان - العراق بمجلسه الاعتيادية المرقمة (٢٨) والمنعقدة بتاريخ ٢١/٦/٢٠١١ تشريع القانون الآتي :

قانون رقم (٨) لسنة ١١٠٢

قانون مناهضة العنف الاسري في اقليم كوردستان - العراق

المادة الأولى :

يقصد بالمصطلحات الآتية المعاني المبينة ازاها لأغراض هذا القانون .
أولاً : الاقليم : اقليم كوردستان - العراق .

ثانياً : الاسرة : مجموعة اشخاص طبيعيين تربطهم رابطة الزوجية و القرابة الي الدرجة الرابعة ومن يكون قد تم ضمه الي الاسرة قانوناً .

ثالثاً : العنف الاسري : كل فعل او قول او التهديد بهما على اساس النوع الاجتماعي في اطار العلاقات الاسرية المنبئة على اساس الزواج و القرابة الي الدرجة الرابعة ومن تم ضمه الي الاسرة قانوناً من شأنه ان يلحق ضرراً من الناحية الجسدية و الجنسية و النفسية و سلباً لحقوقه و حرياته .
رابعاً : المحكمة : محكمة مناهضة العنف الاسري .

المادة الثانية :

أولاً : يحظر على اى شخص يرتبط بعلاقة اسرية ان يرتكب عنفاً اسرياً ومنها العنف البدني و الجنسي و النفسي في اطار الاسرة، و تعتبر الافعال الآتية على سبيل المثال عنفاً اسرياً :

١ . الاكراه في الزواج .

٢ . زواج الشغار و تزويج الصغير .

٣ . التزويج بدلاً عن الدية .

٤ . الطلاق بالاكراه .

٥ . قطع صلة الارحام .

٦ . اكراه الزوج للزوجة على البغاء و امتهان الدعارة .

٧ . ختان الاناث .

٨ . اجبار افراد الاسرة على ترك الوظيفة او العمل رغماً عنهم .

٩ . اجبار الاطفال على العمل و التسول و ترك الدراسة .

١٠ . الانتحار اثر العنف الاسري .

١١ . الاجهاض اثر العنف الاسري .

٢١ . ضرب افراد الاسرة و الاطفال بأية حجة .

٣١ . الاهانة و السب و شتم الاهل و ابداء النظرة الدونية تجاهها و ابدائها و ممارسة الضغط النفسي عليها و انتهاك حقوقها و المعاشرة الزوجية بالاكراه .

چوارهم : باری تاوانکار توندتر دهیښ ته گهر بکه ره که پزیشک بوو ، یان دهرمانسازبوو ، یان کیمیايي بوو ، یان مامان بوو ، یان یاریده دهره کانیان بوون و له سهر دادگاشه فرمان بدات پیښه که یی یان کاره که یی بۆ ماوه یه که لی قه دهغه بکات که له سنی سال زیاتر نه بییت .

ماددهی حهوتهم : له گهل زبان نه گه یان دن به ههر سزایه کی توندتر که دهقه که یی له یاسا کار پیترکه هکانی ههر یمدا هاتوهه : ههر که سیبک توندو تیژیبه کی خیزانی ته نجام بدات بۆ ماوه یه که سزای به ندرکدن ده یگریته وه که له شهش مانگ که متر نه بییت و له سنی سالیش زیاتر نه بییت و به غه رامه یه که له یه که ملیون دینار که متر نه بییت و له پینج ملیون دیناریش زیاتر نه بییت یان به به کیبک له و دوو سزایه .

ماددهی ههشتهم : حوکه کانی یاسای سزادانی عیراقی ژماره (۱۱۱) ی سالی ۱۹۶۹ هه موارکراو و یاسای ئوسولنی دادگایی کردنی سزاییه کانی ژماره (۳۲) ی سالی ۱۹۷۱ ی هه موارکراو و یاسای هه موارکردنی پیاده کردنی یاسای باری که سییتی ژماره (۵۱) ی سالی ۲۰۰۸ و یاسا کانی دیکه ی بهرکار له ههر یم پیاده ده کړین ته گهر هیچ ده قییک له یاسایه دا له سهری نه هاتبوو .

ماددهی نۆیهم : پنیوسته له سهر ته نجومه نی وه یران و لایه نه په یوه ندیداره کان حوکه کانی ته م یاسایه جیبه جی بکه ن .

ماددهی دهیهم :

ته م یاسایه له رۆژی بلا بوونه وه ی له رۆژنامه ی فرمی (وه قایعی کوردستان) جیبه جی ده کړیت .

محمد قادر عبدالله

(د. که مال که رکوکی)

سه رۆکی په رله ماننی کوردستان - عیراق

هۆیه پنیوستیه کان

توندو تیژی خیزانی دیارده یه کی نه رینی دژ به پرهنسیبه کانی شه رعه ته ئاسمانیبه کان وه مافه کانی مروقه وله بهر نه وه ی خیزان بنه مایه ی کومه لگایه و له پیناو پاراستنی له هه لوه شان هوه و پاراستنی تاکه کانی و هه رگرتنی ریکای یاسایی بۆ دروستی و سه قامگیری و قه دهغه کردنی توندو تیژی خیزانی به رنگای خو پاراستن بهر له روودانی و گهران به دوا ی دوزینه وه ی چاره سهری چاکسازی و چاره کردن دوا ی روودانی ، بۆ یه ته م یاسایه دهرچوو یندرا .

سه رۆکایه تی ههریمی کوردستان - عیراق

دیوان - ژماره : ۴۳۵ له ۲۰۱۱/۷/۱۹

به پیتی مادده ی ده یهم / یه که م / ۲) ی یاسای سه رۆکایه تی ههریمی کوردستان ژماره (۱) سالی ۲۰۰۵ ی هه موارکراو یاسای ژماره (۸) ی سالی ۲۰۱۱ یاسای به رنگار بوونه وه ی خیزان له توندو تیژی له ههریمی کوردستان - عیراق ، به ده رچوو داده نرین له بهر نه وه ی جه نابی سه رۆکی ههریم له ماوه ی یاساییدا پیتی نه کرا و اژووی بکات .

ماددهی چوارهم :

یه‌کهم : دادگای تاییه‌تمند له کاتی پنیوستدا یان له‌سه‌ر داوای یه‌کیک له تاکه‌کانی خیزان یان نه‌وهی نوین‌ه‌رایه‌تی ده‌کات (فه‌رمانی پاراستن) وه‌ک ری‌کاریکی کاتی بۆ پاراستنی توندوتیژی خیزانی ده‌ریکات ، به‌مه‌رجی فه‌رمانه‌که ماوهی پاراستنه‌که له خو‌بگری‌ت و له‌سه‌ر دادگاشه به‌پنی پنیوست دریژی بکاته‌وه .

دووهم : پنیوسته‌وهی داوای پاراستنی کردووه و از له وه‌رمانه به‌پنی به‌پنی هاتنه‌کایه‌ی شتی نوی و له‌سه‌ر دادگاشه ته‌ئکید له‌وه بکاته‌وه که داوای هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌که به‌ئاره‌زوو پیشک‌ه‌ش کراوه و له به‌رژه‌وه‌ندی زیان لیکه‌وتووه .

سییه‌م : فه‌رمانی پاراستن ته‌مانه له‌خو‌ده‌گری

۱. به‌لیننانه‌یه‌که له شکات لی‌کراوه که ده‌ست دریژی ناکاته‌سه‌ر زیان لیکه‌وتوو یان هه‌ر تاکیک له تاکه‌کانی خیزان.

۲. گواستنه‌وهی قوربانی بۆ نزیکترین نه‌خو‌شخانه یان بنکه‌ی ته‌ندروستی بۆ چاره‌سه‌رکردنی له کاتی پنیوستدا یان ته‌گه‌ر قوربانی خو‌ی ته‌مه‌ی داوا کرد .

۳. به‌ریاریکی دادگا و بۆ ته‌وه ماوه‌یه‌ی که به‌مه‌ترسی بۆ سه‌ر شکات‌که‌ر یان بۆ سه‌ر هه‌ر تاکیک له تاکه‌کانی خیزان ده‌زانی نایی ریگا به‌شکات لی‌کراوه بدری‌ت بجیته‌ه‌ مالی خیزانی .

چوارهم : له‌حاله‌تی پیشیل کردنی فه‌رمانی پاراستن ، سه‌ریچی‌که‌ر بۆ ماوه‌یه‌که ده‌گیری که له (۴۸) سه‌عات زیاتر نه‌بی یان به‌ غه‌رامه‌یه‌که سزا ده‌دری که له (۳۰۰ ، ۰۰۰) هه‌زار دینار که‌تر نه‌بی .

ماددهی پینجه‌م :

پنیوسته‌له‌سه‌ر دادگا لایه‌نه‌کانی شکایه‌ت ره‌وانه‌ی لیژنه‌یه‌که بکات که له شاره‌زا و پسپوران پییک ده‌هینری بۆ چاک‌کردنه‌وهی نیوانیان پیش ته‌وه‌ی کیشه‌که ره‌وانه‌ی دادگای تاییه‌تمند له‌وه کیشانه‌ بگری‌ت که ته‌شی ناشته‌وه‌ایان تیدا بگری‌ت ، به‌مه‌رجی کار له ری‌کاره‌کانی پاراستن نه‌کات که له‌م یاسایه‌دا هاتووه .

ماددهی شه‌شه‌م :

له‌گه‌ل زیان نه‌گه‌باندن به‌ هه‌ر سزایه‌کی توندتر که‌ده‌قی له یاسا‌کانی به‌رکاری هه‌ریمدا هاتووه :
یه‌کهم : هه‌ر که‌سیک هانی ته‌نجامدانی کرده‌وهی خه‌ته‌نه‌کردنی میینه‌ی دا به‌ غه‌رامه‌یه‌که سزا ده‌دری که له (۱ ، ۰۰۰ ، ۰۰۰) یه‌که ملیون دینار که‌تر نه‌بی و له (۵ ، ۰۰۰ ، ۰۰۰) پینج ملیون دیناریش زیاتر نه‌بی .

دووهم : هه‌ر که‌سیک کرده‌وهی خه‌ته‌نه‌کردنی میینه‌ی ته‌نجامدا یان به‌شداری تیدا کرد سزای به‌ندکردنی بۆ ماوه‌یه‌که ده‌یگری‌ته‌وه که له (۶) مانگ که‌تر نه‌بی‌ت وه له (۲) دوو سالی‌ش زیاتر نه‌بی‌ت وه غه‌رامه‌کی‌شی لی‌ وه‌رده‌گیری که له (۲ ، ۰۰۰ ، ۰۰۰) دوو ملیون دینار که‌تر نه‌بی‌ت وله (۵ ، ۰۰۰ ، ۰۰۰) پینج ملیون دیناریش زیاتر نه‌بی‌ت له‌وه سزایه .

سییه‌م : هه‌ر که‌سیک کرده‌وهی خه‌ته‌نه‌کردنی میینه‌ی ناکامی ته‌نجام دا یان به‌شداری تیدا کرد سزای به‌ندکردن بۆ ماوه‌یه‌که ده‌یگری‌ته‌وه که له (۱) سالی‌ت که‌تر نه‌بی‌ت وله (۳) سالی‌ش زیاتر نه‌بی‌ت غه‌رامه‌یه‌کی‌شی لی‌ وه‌رده‌گیری که له (۵ ، ۰۰۰ ، ۰۰۰) پینج ملیون دینار که‌تر نه‌بی‌ت وله (۱۰ ، ۰۰۰ ، ۰۰۰) ده‌ ملیون دیناریش زیاتر نه‌بی‌ت یان به‌یه‌کیک له‌وه دوو سزایه .

۸. ناچارکردنی تاکه کانی خیزان بۆ جیه پشستنی فه رمانبه ریه تی به ناره زایه تی خو یان .

۹. ناچارکردنی مندال بۆ کارکردن و سوالکردن و به جیه پشستنی خویندن .

۱۰. خو کوشتن له نه نجامی توندوتیژی خیزان .

۱۱. له بار بردن له نه نجامی توندوتیژی خیزان .

۱۲. لیدانی تاکه کانی خیزان و مندال به هه ر بیانویه ک بیت .

۳۱. سووکایه تی پا کردن و جینودان و جینودان به کهس و کارو به کهم سه یرکردنی و نازاردانی

و گوشار بۆ هینانی دهروونی و پیشیل کردنی مافه کانی و به زۆر سه رجیی کردن .

دووهم: بۆ زیان پیکه وتوو له توندوتیژی خیزانی هه یه زامنکاری پاراستنی له توندوتیژی هه بیت.

سییه م :

۱. داواله کیشه ی توندوتیژی خیزانی له لایه ن زیان پیکه وتوو یان نه وه ی به پیی یاسا شوینی

ده گریته وه ده جوولیتیری و دادگا یان لیکۆله ره وه یان به یرپرسی بنکه ی پولیس یان داواکاری

گشتی لی ناگادار ده کاته وه .

۲. له سه ر کارمه ندانی بواری ته ندروستی و په ره ورده و بنکه فه رمییه کانه بۆ هاوکاری کردنی

قوربانیا نی توندوتیژی خیزانی هه وال بده ن .

چوارهم: ریکاره کانی لیکۆلینه وه و دادگایی کردن له کیشه کانی توندوتیژی خیزانی نه پینی ده بیت.

مادده ی سییه م :

یه کهم : دادگایه کی تاییه تمه ند به بابته کانی به ره نگار بونه وه ی توندوتیژی خیزانی به پیی

(یاسای ده سه لاتی دادوه یی هه ریم ژماره (۳۲) ی سالی ۲۰۰۷ پیکده هینیری .

دووهم : پینویسته له سه ر وه زاره تی کار و کاروباری کۆمه لایه تی له هه ریم شوینی هه وانه وه بۆ

قوربانیا نی توندوتیژی خیزان دا بین بکات .

سییه م : قوربانیا نی توندوتیژی خیزانی تویری پاراستنی کۆمه لایه تی بیانگریته وه .

چوارهم : له سه ر وه زاره تی ته ندروستیه به هه ماهه نگی له گه لا وه زاره تی کار و کاروباری

کۆمه لایه تی چاودیری ته ندروستی ده سه ته به ر بکه ن و سه ر له نوئی شیانن بۆ زیان پیکه وتوو نی

توندوتیژی خیزانی بکه نه وه .

پینجه م : به رتوه به رایه تی گشتی نه هیشستنی توندوتیژی دژی ئافره ت له وه زاره تی ناوخۆ به

به دوا داچوون بۆ کیشه کانی توندوتیژی خیزانی ده کات .

شه شه م : له سه ر وه زاره تی ناوخۆ به شیککی تاییه ت له ناو پولیس بکاته وه که به شیوه یه کی بنه ره تی

له پولیسی ئافره ت پینکها تبیت و هه لس و کهوت له کیشه کانی توندوتیژی خیزانی بکه ن .

حه وه تم : له سه ر وه زاره تی ناوخۆ و ده سه ته فه رمییه پسپۆره کانه ریکلام بۆ روشنبیره تی

به ره نگار بونه وه ی توندوتیژی خیزانی بکه ن .

به‌ناوی خودای به‌خشندهو میهره‌بان

به‌ناوی گه‌له‌وه

په‌رله‌مانی کوردستان - عیراق

پشت به‌حوکمی پرگهی (۱) له‌ماده‌ی (۵۶) ی‌یاسای ژماره (۱) ی‌سالی ۱۹۹۲ ی‌هه‌موارکراوو، له‌سه‌رداوا‌ی ژماره‌ی یاسایی ئەندامانی په‌رله‌مان، په‌رله‌مانی کوردستان-عیراق له‌دانیشتنی ناسایی ژماره (۸۲) ی‌روژی ۲۰۱۱/۶/۱۲ بریاری دهرچواندنی ئەم یاسایی دا :

یاسای ژماره (۸) ی‌سالی ۲۰۱۱

یاسای به‌ره‌نگاریبوونه‌وه‌ی توندوتیژی خیزان له‌هه‌ریمی کوردستان-عیراق

ماده‌ی یه‌که‌م :

مه‌به‌ست له‌م زاراوانه‌ی خواره‌وه‌مانا‌کانی به‌رامبه‌ریانه‌بو مه‌به‌ستی ئەم یاسایی :

یه‌که‌م : هه‌ریم : هه‌ریمی کوردستان-عیراق

دووهم : خیزان کۆمه‌له‌که‌سیکی سروشتین، په‌یوه‌ندی هاوسه‌رگیری یان خزما‌یه‌تبان تا‌کوپله‌ی چواره‌م هه‌یه و ئەوانه‌ی به‌پیتی یاسا‌هاتوونه‌ته‌ناو خیزانه‌وه.

سییهم : توندوتیژی خیزانی : هه‌رکردارێک یان وته‌یه‌ک یان هه‌ره‌شه‌یان پێ‌لیبکرت له‌سه‌ر بنه‌مای جۆری کۆمه‌لایه‌تی له‌چواره‌چنوه‌ی په‌یوه‌ندی خیزانیدا‌که‌له‌سه‌ر بنه‌مای هاوسه‌رگیری یان خزما‌یه‌تی تا‌پله‌ی چواره‌م بنیات نرابێ و ئەوانه‌ی به‌پیتی یاسا‌هاتوونه‌ته‌ناو خیزانه‌وه‌ئه‌شی له‌باری جه‌سته‌یی و جنسی و دهره‌وونیه‌وه‌زیانیا‌ن پێ‌بگه‌یه‌نی و ماف و نازادیا‌ن له‌ده‌ست بدات .

چواره‌م : دادگا : دادگای به‌ره‌نگاریبوونه‌وه‌ی توندوتیژی خیزانی .

ماده‌ی دووهم :

یه‌که‌م : هه‌رکه‌سیک که‌په‌یوه‌ستی هه‌بێ به‌په‌یوه‌ندییه‌کی خیزانی، ئەنجامدانی توندوتیژی له‌چواره‌چنوه‌ی خیزاندا‌لی‌قه‌ده‌غه‌ده‌کرا‌له‌وانه‌ش: توندوتیژی جه‌سته‌یی و جنسی و دهره‌وونی و، ئەم کرده‌وانه‌ش وه‌ک نمونه‌به‌توندوتیژی خیزانی داده‌نریت :

۱. هاوسه‌رگیری به‌زۆر .

۲. هاوسه‌رگیری ژن به‌ژن (شغار) و مندال به‌شوودان .

۳. به‌شوودان له‌جیاتی خوین .

۴. لیک جودا‌کردنه‌وه‌ی به‌زۆر (الطلاق بالاکراه) .

۵. برینی په‌یوه‌ندی کۆمه‌لایه‌تی (صلة الارحام) .

۶. می‌رد به‌زۆر ژنی خۆی نا‌چاری به‌دهره‌وشتی و کاری داوین پیسی بکات .

۷. خه‌ته‌نکردنی مییینه .

English Arka Kapak

ياسای ژماره (٨) ی ساڵی ٢٠١١
ياسای بهرنگار بوونهوهی توندوتیژی خیزان
له ههریمی کوردستان – عێراق

قانون رقم (٨) لسنة ٢٠١١
قانون مناهضة العنف الاسري
في اقليم كوردستان – العراق

هه‌لمه‌تی نیشتمانی بهرنگار بوونهوهی توندوتیژی دژ به ژنان
الحملة الوطنية لمناهضة العنف ضد المرأة

حکومه‌تی ههریمی کوردستان – عێراق- ئه‌جومه‌نی وه‌زیران

هه‌ولێر - به‌ختیاری 066 210 1896 - WOMEN.KRG@GMAIL.COM